

Stendyngen

Nr. 3

24. Årgang

September 2009

I dette blad

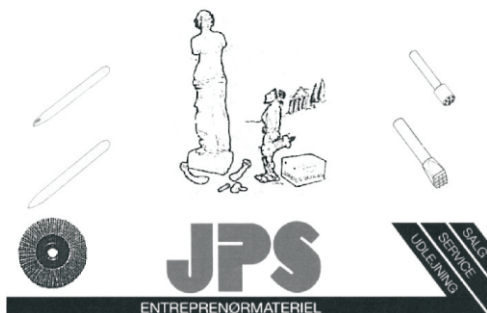
Efterårets og vinterens program	s. 4
Nye klublokaler	s. 8
Referater	s. 10
Ny fossillokalitet	s. 22

Indhold

	<i>Side</i>
Formanden har ordet	3
Tur til Djursland	4
Sten på bordet	5
Fotoworkshop	5
Juleafslutning	6
Præparationsdag	6
Folkeuniversitetet	7
Nye lokaler på Mølholmsvej	8
Referat af Osloturen	10
Referat af tur til Thy	13
Omtale af aktivitetsdag	15
Omtale af udstilling på Vodskov Bibliotek	16
Referat af stentur til Ulbjerg Klint	17
Referat af tur til Mors	19
Åsbydiabas	20
Galerites sp.	21
Poulstrup Kalkgrav - en ny fossillokalitet	22
Bestyrelsen	23
Billedsiden	24

STENHUGGERVÆRKTØJ

Vandværksvej 25 - 9800 Hjørring - tlf. 98928366 - 98928382

Formanden har ordet

Så er ferietiden ved at være overstået for de fleste af os, og vi er allerede godt i gang med efterårets aktiviteter i stenklubben. En stor og glædelig nyhed er, at vi nu efter lang tids forarbejde, her vil jeg især nævne Susannes store indsats, endelig har fået egne klublukaler, nemlig Aalborg Kommunes lokaler på Mølholmsvej 32. Egne lokaler er måske så meget sagt, da vi skal dele dem med to andre foreninger. Det ser jeg nu ikke som noget problem, da vi kommer til at råde over en fast ugentlig dag og derudover andre dage, inkl. weekender efter behov. Og det at vi deler lokalerne med andre, er også den eneste mulighed for at det kan lade sig gøre økonomisk.

Det er mit håb, at vi i fremtiden vil få stor fornøjelse af disse lokaler og kan udbygge vore aktiviteter, således at vi kan mødes noget oftere. Der er jo gode muligheder for forskellige studiekredse og måske nogle faste mødeaftener, f.eks. temaaftener osv. Vi er meget åbne over for forslag fra medlemmerne. Det er også vores plan at lave en lille udstilling med sten, fossiler og lignende, eventuelt med skiftende temaer, f.eks. fund fra de seneste ekskursioner. En anden ting er et fælles bibliotek, da vi efterhånden råder over lidt litteratur, som vi har arvet eller er blevet foræret. Til dette får vi brug for nogle reoler med glaslåger, som kan aflåses, så hvis der er nogle af jer, der står over for at udskifte møblementet, så tænk lige på os, inden I smider noget ud. Det kan også være, nogen af jer har kendskab til nogle brugte reoler, der kan erhverves til en rimelig pris, vi er jo en forening med begrænsede økonomiske muligheder.

Nogle af jer har jo nok bemærket, at dette blad er lidt forsinket. Det hænger også sammen med, at det hele skulle falde på plads, inden vi kunne færdiggøre det kommende program. Bemærk!! Det betyder også, at nogle af de allerede annoncerede aktiviteter har ændret dato.

Jeg vil også lige nævne, at vi allerede nu arbejder med planlægningen af næste års større tur. Hvis alt går efter planen, vil det være til Bornholm i Kr. Himmelfartsferien plus en eller to dage. I kan høre nærmere om dette ved juleafslutningsmødet.

Jeg ser frem til at mødes med jer i nye lokaler.

Tommy

Kommende aktiviteter

Tur til Djursland

Denne dag skal vi besøge et par lokaliteter på Djursland. Den ene er klinten ved Blushøj med forskellige istidsaflejringer, den anden er klinten ved Sangstrup og Karlby med lag fra Danien.

Sangstrup og Karlby: Det er ved at være nogen tid siden, vi har besøgt klinerne ved Sangstrup og Karlby på Djursland. Siden vi var der i 2002, er der blevet gjort spændende fund, ikke mindst af Annie og Henning her fra klubben: De fleste har nok set de flotte søpindsvin, som nu er danekræ.

Den op til 16 meter høje klint er dannet af bryozokalk fra nedre Danien, og der er god mulighed for at finde fine søpindsvin og køller, men også mange andre fossiler. Så er det jo også et pænt sted med fin natur, så vi kan jo håbe på et rigtig godt efterårsvejr.

Blushøj: Den sydlige del af Djursland er sammen med Mols et glacialgeologisk brændpunkt. Her har ismasser fra N, NØ og SØ sat sig tydelige spor i landskabet og efterladt et kuperet terræn, der kulminerer i Mols Bjerger med højder over 100 m.

Stenene ved klinten er i stor udstrækning ledeblokke, som udgør en blanding af norske, mellemsvenske og baltiske blokke. Fossilførende blokke er almindelige. Blokke fra Kridt og Tertiær dominerer, men der forekommer også jurassiske ”Katholm-blokke” afsat af nordøstisen samt diverse kambro-siluriske blokke aflejet af den baltiske is.

Husk: Mad og drikke, hammer og mejsel, regntøj og gummistøvler.

Tid: Lørdag den 3. oktober kl. 9.30

Sted: Gudenå-rastepladsen ved Randers

Turledere: Henrik og Tommy

Deltagelse i Vendsyssel Stenklubs arrangementer sker på eget ansvar

Stenklubbens stensav og slibemaskine

Du kan låne klubbens maskiner i perioder på 2 uger ad gangen.

Du skal betale forbrugsmaterialer samt hente og bringe maskinerne.

Slibebånd (korn 400 og 600) koster 20 kr. Pr. Stk.

Hvis du er interesseret, kan du kontakte Poul Erik Friis, tlf. 98963431

Sten på bordet - i nyt klublokale

Som nævnt i maj-udgaven af Stendyngen prøver vi at genoplive aktiviteten "Sten på bordet", men i en ny og udvidet form. Medlemmerne får som før lejlighed til at præsentere nogle af deres fund fra det forgangne år, såvel mineraler, fossiler som ledeblokke. Desuden ser vi gerne eksempler på stenhuggernes produktion samt smykker og slebne sten i alle afskygninger.

Som noget nyt bliver der mulighed for at købe forskellige effekter - eksempelvis fossiler eller ledeblokke skænket af medlemmerne. Indtægterne fra dette salg går ubeskåret til klubben. Jeg vil anbefale alle medlemmer at gå deres samling efter i sømmene. Måske indeholder den dubletter, som kan undværes og doneres til støtte for klubbens arbejde. Skulle det være tilfældet, vil jeg gerne kontaktes på tlf. 96 78 11 87.

Som det fremgår af nedenstående, finder arrangementet sted i nye omgivelser. Foreningen har fået et klublokale i Aalborg, og det vil blive præsenteret ved samme lejlighed.

Mød op til en god snak med lidelsesfæller, en præsentation af masser af spændende sten samt vort nye klublokale.

Medbring selv kaffe/the med evt. tilbehør. Vand og øl kan købes.

Tid: Mandag den 2. november kl. 19.00

Sted: Mølholmsvej 32, 9000 Aalborg

Henrik

Fotoworkshop

I forrige udgave af Stendyngen meddelte vi, at vi ville tage initiativ til en fotoworkshop. Vi har en startdato, nemlig mandag d. 16. november kl. 19.00 i klublokalet på Mølholmsvej. Da vi nu har et fast tilholdssted, vil der være gode muligheder for at gennemføre en række workshop-aftener. Det at have et klublokale er en helt ny situation med nye og spændende muligheder. Vi har ikke tilrettelagt noget egentlig forløb for workshoppen, kun har vi gjort os nogle tanker. Tovholdere i projektet bliver Sven Madsen og Poul Erik Friis. Vi har selvfølgelig allerede gjort os nogle tanker om indholdet, men ønsker også at høre på deltagerens ønsker og behov. Første mødeaften i workshoppen vil vi derfor i fællesskab lægge en plan for de kommende mødedage og komme med ønsker og forslag til indhold på de enkelte aftener. Eksempler på nogle temaer kunne være:

Næroptagelser, lysætning, hardware og software til billedbehandling, arkivering af fotos, elektronisk fotoalbum, beskæring, objektiver (tele – makro – vidvinkel), billedkritik – og sikkert mange andre spændende emner.

Kom og vær med. Med praktiske eksperimenter hjælper og inspirerer vi hinanden. Der er sikkert en af de andre deltagere, som har nogen erfaring med den opgave, du gerne vil arbejde med.

Tid: Mandag den 16. november kl. 19.00
Sted: Mølholmsvej 32, 9000 Aalborg
Husk: Kamera, fotoudstyr, kaffe

Juleafslutning

Vi får igen lejlighed til at få en hyggelig stund med hinanden – juleafslutningen er så fast et indslag, at vi ikke må snyde os selv for at runde stenklubåret af på denne måde.

Medlemmernes familie er også mere end velkommen. Vi starter traditionen tro med et lille fagligt indslag – denne gang med præsentation af næste års større tur.

Sidst på foråret i år forsøgte vi os med et nyt tiltag: en kalender for Stenklubben med flotte illustrationer. Denne aften præsenterer vi kalenderen for 2010 og starter salget. I får derfor glæde af en smuk kalender allerede fra starten af året!

Og selvfølgelig skal vi have bankospil, gløgg og æbleskiver – og lidt kaffe og småkager. Det sørger bestyrelsen for. I bedes medbringe en lille pakke hver til spillet.

Tid: Mandag den 7. december kl. 19.00
Sted: Mølholmsvej 32, 9000 Aalborg

Præparationsdag

Da der stadig er god tilslutning til vores årlige præparationsworkshop, fortsætter vi selvfølgelig med dette arrangement. Denne gang bliver det i vore nye klublokaler på Mølholmsvej i Aalborg. Og nu hvor vi har egne lokaler, har vi planer om, hvis der stadig er god tilslutning, at afholde præparationsworkshop en gang eller to mere i løbet af vinteren.

Medbring egne fossiler til at arbejde med samt det værktøj, I normalt bruger. Her nævnes nogle nyttige ting: Små pensler, gamle tandbørster, kniv, hobbykniv, tandlægeinstrumenter, små file, el- eller trykluftdrevet gravørpen, lup, luplampe, stereomikroskop, små eldrevne slibemaskiner som f.eks. Proxon.

Tid: Lørdag den 23. januar kl. 10 – 16
Sted: Mølholmsvej 32, 9000 Aalborg

Folkeuniversitetet

Den kambriske eksplosion

v/ *Cand.scient. Michael S. Jensen, Geologisk Museum*

I samarbejde med Vendsyssel Stenklub

Selvom det i år er 100 år siden, Charles D. Walcott fandt Burgess Shale faunaen i Canada, arbejdes der stadigvæk intensivt på at opnå større forståelse af den utroligt velbevarede fauna. Faunaens betydning og klassifikationen af fossilerne har været et af de hotteste emner i palæontologien i over 70 år. Den har dannet baggrund for hundreder af videnskabelige artikler og et par håndfulde populærvidenskabelige bøger. Stephen J. Goulds "Wonderful Life" blev en veritabel bestseller, noget der meget sjældent overgår bøger om palæontologi. Tilsvarende faunaer er senere fundet i Chengjiang i Kina og Sirius Passet i Nordgrønland. Sirius Passet er flere gange blevet besøgt af danske forskere, og siden efteråret 2008 har Geologisk Museum i København haft en særudstilling om fossilerne deroppe fra. Foredraget vil gennemgå nogle af de mest interessante og spektakulære fossiler fra Burgess og Sirius Passet og belyse de skiftende tolkninger af faunaen. Til slut bliver seneste forskningsresultater præsenteret, og hvis tiden tillader det, vil der blive en kort præsentation af et par af bøgerne om faunaen.

Tid: Tirsdag den 10. november kl. 19-21
Sted: Strandvejen 12-14, Plan 2, lokale 309
Pris: 95 kr.

Andre kurser, som kan have interesse:

Islands geologi

v/*Seniorforsker, ph.d. Thomas Kokfelt, GEUS*

Tid: Lørdag den 14. november kl. 10-14.30
Sted: AAU, Strandvejen 12-14, Plan 3, lokale 413
Pris: 295 kr.

Darwin og evolution

Tid: 5 torsdage kl. 16.30-18.30 (8/10, 22/10, 29/10, 12/11, 19/11)
Sted: Strandvejen 12-14, Plan 3, lokale 413
Pris: 450 kr. (mulighed for køb af enkeltforedrag)

Læs mere i Folkeuniversitetets katalog eller på hjemmesiden www.fuaalborg.dk.
Tilmelding via hjemmesiden eller på tlf. 98 16 75 00

Nye klublokaler på Mølholmsvej

Nu er det på plads: Vendsyssel Stenklub har fået klublokaler. Stenklubbens medlemmer har fået et par forvarsler hen over det sidste halve års tid: I januarnummeret foreslog vi en vedtægtsændring, der skulle bane vej for muligheden for, at Aalborg Kommune kunne hjælpe os med lokaler, og til generalforsamlingen blev forslaget forklaret og begrundet nærmere. Ændringsforslaget blev enstemmigt vedtaget. Det videre forløb er også gået gnidningsløst: Der var et par muligheder til stede for lokaler, og valget faldt på en velegnet træbygning, som oprindeligt har tilhørt en spejdergruppe. Den ligger på Mølholmsvej 32, 9000 Aalborg, mellem en række kolonihaver og et frit grønt område, der strækker sig ned til Limfjorden – en vej lige øst for lokalerna går helt ud til fjorden, hvor der både er cykel- og vandresti og mulighed for at gå på den smalle strand. Et dejligt fredeligt område så nær ved byen er lidt af en sjældenhed. Huset ligger sammen med en tilbygning lidt tilbage trukket fra Mølholmsvej – foran er der en busvendeplads, hvorfra der er adgang for gående og cyklister. Hvis man kommer i bil, skal der parkeres på stikvejen ned mod stranden eller på græsarealet bag lokalerna.

Vi er ikke alene om at have lokalerna, vi deler dem med to andre klubber, som har faste aktivitetsdage, som vi godt kan styre udenom. Dette 'bofællesskab' har vi erklæret os indstillet på, idet vi så også skal deles om det faste lokalegebyr. Stenklubben er dermed i stand til at holde udgifterne nede på et overkommeligt niveau.

Bestyrelsen har nu holdt sit første møde dér. Vi har desuden inviteret repræsentanter for de to andre bestyrelser til et møde, hvor vi kan aftale, hvordan lokalerna kan indrettes, og pladsen deles, så alle er tilpas. Vi har jo planer om, at der skal være hylder med samlinger af ledeblokke, fossiler og mineraler, vi håber på at opbygge et godt bibliotek, og desuden skal der være plads til noget af klubbens udstyr. Alt sammen skal sikres på en forsvarlig måde, og vi har fået tilsagn af kommunen om økonomisk hjælp til skabe/hylder. Vi kan måske imødesee, at vi selv stiller med en fysisk indsats, men mon ikke det også går problemfrit?

Dermed er de første trin taget til at få vores ønsker opfyldt: at have et sted, hvor vi kan have permanente samlinger, og hvor vi kan mødes i forhåbentlig mange sammenhænge: sten/fossiler/mineraler på bordet, præparation, indbyrdes rådgivning – for eksempel til opbygning af en samling, møder af forskellig art, foredrag, sociale sammenkomster og meget andet: Mulighederne er mange, og rammerne er til stede, så nu er det op til os alle at komme med ønsker og ideer til at fylde dem ud.

Det er bestyrelsens håb, at Stenklubbens indendørs aktiviteter hermed fremmes og giver anledning til nye glade sider af klublivet. God vind!

Susanne

Hjemmeside - E-mail

Vendsyssel Stenklub har i mange år haft hjemmesideadressen ”www.site-center.dk/vendsysselstenklub”. Nu har TDC, som I måske har læst i pressen, meddelt, at man lukker for alle private hjemmesider fra 1. oktober. Det betyder, at vi må finde en anden løsning. Indtil den er på plads, henviser vi til vores anden hjemmeside ”www.stendyngen.nordjyskeklubber.dk”, som vi vil forsøge at holde opdateret.

Som en service for vore medlemmer tilbyder foreningen, at medlemmerne fremover kan tilmelde sig en mailingliste. Hermed får bestyrelsen mulighed for, hurtigt at kunne sende meddelelser ud. Det kunne f.eks. være pludselige aflysninger, nye tilbud eller andre meddelelser, der kan være af interesse for medlemmerne. Send din e-mail-adresse til Tommy (tommy.h.sorensen@mail.dk.)

Tilbehør til slibning

Vi har slibemaskiner, tromler, vibratorer og stensave.

Vi har slibepulver, rå sten, sten i skiver og rå rav.

Vi har indfatninger - både forsøvede og sterlingsølv.

Vi har arbejdende værksted og ravmuseum med fossiler.

Vi sender gerne katalog over maskiner og tilbehør.

Ravsliberen

Frants Kristensen

Algade 12a

9300 Sæby - tlf. 98 44 55 27

Referater

Turen til Oslo-feltet 20.–24. maj 2009

Turen til Oslo-feltet var det store tilløbsstykke. Ikke færre end 29 medlemmer deltog. Vi sejlede planmæssigt fra Hirtshals onsdag kl. 12.45 og nåede lige så planmæssigt til Larvik ved halvfemtiden. Undervejs til Drammen gjorde vi holdt ved Grelland P-plads, hvor vi fandt brecchieret trakyt, RP6 og akerit. Vi indlogerede os på Drammen Campingplass, som ligger ned til Drammenselven. Efter at vi havde installeret os i hytterne, tog Henrik os med på en lille aftentur i området.

Torsdag tog Trond Lindset fra Drammen Geologiforening os på mineraltur til Myrseter Landfall ved Drammen. Her fandt vi bl. a. Drammen kvartsporfy, Ringerike-sandsten, lys Drammengranit med mangankugler og lys vesuvian udfældet i hornfels samt mørk vesuvian ved Saursetra, en nærliggende lokalitet. Her var der ivrig jagt på de flotteste krystaller. Det var en sær fornemmelse at gå på fjeld af hornfels, når man kun er

vant til bjergarten i mindre stykker på de danske strande. Turen gik videre til Vikersund, et sted med ikke mindre end 5 skihopbakker af forskellig sværhedsgrad. På toppen af den sværeste, ca. 500 trappetrin for de seje og meget mindre for dem, der valgte at køre op, var det muligt at finde rigtig mange trilobitter. Igen var hammer og mejsel flittigt i brug, og resultatet blev mange fine eksemplarer. Endelig tog Trond os tilbage til Drammen til Drammen Geologiske forenings lokaler i et tidligere spinderi. De har en omfattende samling af bjergarter og fossiler.

Fredag kørte vi først til Slemmestad centrum. Denne lokalitet, en bjergvæg ved vejsiden, viser tre forskellige perioder i Slemmestadsområdet geologiske historie. Det øverste lag indeholder gangbjergarten mænaitt, som skærer sig ind i den sorte alunskifer. På den tidligere cementfabriks område var der kalkboller og grå skifer med delvis forvitret svovlkis. I nærheden af Slemmestad var der en lokalitet med mange graptolitter. Igen var hammer og mejsel i brug. Vi fandt bl. a. kalkboller og strålsten. I Graptolitdalen vest for cementfabrikken blev der fundet flere typer af graptolitter fra Tøyen-formationen, bl. a. phyllograptus, tetragraptus og didymograptus. Næste stop var Bjørkås Børnehavn, hvor der på grund af en forkastning i forbindelse med den kaledoniske foldning ligger ældre kalksten fra Huk-formationen oven på den yngre skifer fra Elnes-formationen. Der var meget få fossiler på lokaliteten. Turen gik videre til Franzefoss Pukverk, som ligger ved sydgrænsen af Bærum-caldæraen. I selve ringgangen var der syenitporfyr, nord for denne rhombeporfyr RP11 og ved P-pladsen

var der basalt B3. Vi var tillige en tur i Sørkedalen, hvor vi fandt porfyrisk kjelsåsit, RP12b, sørkedalit, rød ignimbrit, gangkalkspat, hornfels og RP13.

Lørdag tog Hanne Glassau os til Saagenveien, hvor der er en stor isskuret flade med meget store ortoceratitter. Vi fortsatte til Brekke, hvor der blev fundet løsblokke med graptolitter af typen rhabdinopora (tidligere kaldet dictyonema) fra overgangen mellem kam-

brium og ordovicium. Desuden var der løsblokke fra Bjørkåsholm-formationen med trilobitten ceratopyge og skifer fra Tøyen-formationen med phyllograptus, tetragraptus og didymograptus. Hanne tog os også til Fiskum, en fossil-lokalitet med fossiler fra Huk- og Elnes-formationerne. "Knollekalken" fra Huk var rig på trilobitter som asaphus og megistaspis samt brachiopoder som orthis og leptanea. I den mørke skifer fra Elnes-formationen var der trilobitter som asaphus samt graptolitter af typerne climacograptus

og diplograptus. Vi fortsatte til sølvminen ved Kongsberg og til Minemuseet. Minen (toget) var en rystende oplevelse, men et besøg værd. Det var museet også, med de mange forskellige former for sølv, som ikke altid er sølvskinnende, men også kan have farve som guld. Flere benyttede også lejligheden til at købe "Landet bliver til" Norges geologi. Fagbøger er ikke pålagt moms i Norge, og med en god kurs på den danske krone, var der en del at spare. Lørdag aften skulle vi holde grill-fest, men et kvarter efter, at vi var kommet tilbage til campingpladsen, regnede det meget kraftigt, og regnen gik endda over i hagl! En halv time senere skinnede solen igen, og vi kunne gennemføre grill-festen udendørs. Det var en rigtig hyggelig aften, hvor næppe nogen kom tidligt i seng.

Tidligt søndag morgen forlod vi Drammen Campingplass og tog til to lokaliteter i Ramnes-calderaen, Ende og Soa, hvor der begge steder er lidt forskellige udgaver af rektangelporfyr. Nord for Linnestad i Ramnes-calderaen fandt vi porfyrisk larvikit, gang af basalt samt sprækker med krystaller af fluorit. Vi gjorde også holdt ved en P-plads nær Bjune, som var belagt med håndstykker af mange forskellige bjergarter. Vi fandt bl. a. kjelsåsit, overgang mellem kjelsåsit og hornkvartsporfyr, grå, finkornet hornkvartsporfyr, grov hornkvartsporfyr, plagioklasbasalt, porfyrisk larvikit, apotroctolit, kvarts med flusspatudfældninger, hornfels med brachiopoder, lys larvikit og RPI.

Det var en helt fantastisk tur, ikke alene var den meget fint tilrettelagt, men vejret var også med os. Vi havde kun regntøjet på en enkelt gang, selv om det især om fredagen stod ned i stænger, mens vi kørte fra den ene lokalitet til den anden. Hanne Glassau sørgede for, at vi fik dejlig varm mad hver dag, og til næsten ingen penge. En megastor tak til Henrik og Hanne for en dejlig tur.

Else Marie og Jørn

Tur til Thy

En tur til Nordsøral i Thyborøn havde længe været på ønskesedlen. Da Susanne som så ofte før kunne fremtrylle en slægtning med et strategisk velbeliggende sommerhus, som vi gerne måtte låne, var der lige pludselig basis for en hel weekendtur med besøg på flere andre interessante geologiske sites.

Vi mødtes lørdag morgen ved Klim Bjerg. Regnen, som havde silet ned i dagevis, var så venlig at holde op, så turen kunne gennemføres i solskin og tørvejr om end ikke total vindstille! Klim Bjerg lå dog fint i læ, og vandet var sunket i jorden, så det var en flok genkendelige fossiljægere og ikke en flok Pjerroter, der efter et par timers jagt kunne indtage frokost og vise frem, hvad de havde fundet. Flottest var nok et regulært søpindsvin (*Phymosoma salenia* sp.), som Alice havde fundet.

Herefter kørte vi i kortege til Odby Klint ved Oddesund. Efter en frisk gåtur fra parkeringspladsen nåede vi frem til klinten, som viste sig ikke at være noget Mekka for fossilfolket, men der var da nogle ledeblokke, bl. a. Akeritporfyr og flintkonglomerat. Herefter gik turen til sommerhuset, som lå fantastisk i den nyerklaerede nationalpark. Susanne havde fabrikeret en dejlig Boeuf Stroganoff, som blev ledsaget af

velskrabede nye kartofler og salat. Alle var veltilpasse, dog mente Tage, at et kik på solnedgangen kunne forenes med porsejagt. Med os andre i hælene for han fra klittop til klittop for at finde en klitlavning, som var fugtig nok til porsevækst. Forgæves! Først da Susanne indhentede ham og fortalte, at porsen voksede i grøften ved siden af sommerhuset, var der gevinst.

Søndag formiddag ville vi igen prøve lykken ved Lodbjerg Klint, men heller ikke denne gang var der meget at komme efter. Tage fandt dog et hjerteformet søpindsvin og beviste derved, at han ikke helt havde mistet evnerne.

Sidste punkt på programmet var Nordsøral. Store bunker af størrelsessortede sten lå parate til os. Formodningen var, at der skulle være mange Brøndumblokke og måske Skyumblokke. Det viste sig at slå til, så efter nogle lidt magre etaper bredte tilfredsheden sig, og man kunne drage hjem nord eller syd om Limfjorden, som man måtte ønske. En dejlig tur til forskelligartede lokaliteter i godt selskab. Ikke den dårligste måde at bruge en sommerweekend på.

Tak til Susanne, Tage og Tommy for en veltilrettelagt tur.

Sven

Aktivitetsdagsdagen på Strandfogedgården i juli måned var en stor succes. Der var rigtig mange besøgende, og arrangementet nød i høj grad pressens bevågenhed. Der er ingen tvivl om, at det er en god måde at gøre folk opmærksomme på, hvor utrolig interessante sten kan være, og dermed skaffe nye medlemmer.

Udstilling på Vodskov Bibliotek

Vendsyssel Stenklub har i juli og august måned udstillet på biblioteket i Vodskov. Udstillingen kom i stand efter en forespørgsel fra Birgit Kastbjerg fra Vodskov Bibliotek. Vi besluttede i foreningen at lave en lille afdeling med ledeblokke, som Henrik stod for,

og en afdeling med danske søpindsvin, som Tommy stod for.

Biblioteket havde lavet en meget fin plakat til udstillingen og stod også for annoncering i pressen. Ifølge tilbagemeldingerne fra biblioteket har udstillingen været en succes, og den er blevet set af rigtig mange, og mon ikke den har givet anledning til nogle ekstra strandture. Det er en fin måde at gøre opmærksom på Stenklubbens eksistens, og vi kan håbe på, det er med til give nogle flere medlemmer.

Stenhugning

Der er stadig fin tilslutning til stenhugningsweekenderne hos Poul Erik og Joan med Torben som kyndig instruktør

Stentur til Ulbjerg Klint

Lørdag den 22. august skulle efter vejrudsigten rumme en mængde byger, og den trussel var måske årsag til, at vi kun var 9 medlemmer, der ville se, hvad Ulbjerg Klint kunne byde på. Men der er aldrig grund til at bekymre sig om vejret på de ture – man ignorerer det nemt, når man er i gang, og nyder udelivet under alle omstændigheder. – I øvrigt ramte de få sorte skyer, vi fik at se, forbi. Ikke en eneste dråbe fik vi – udvortes ...

Stedet findes på Himmerlands østkyst, lidt syd for Lovns-halvøen, og er nok ikke særlig kendt af andre end de lokale – og så lige stenfolk med næse for den slags. Moræneklinten er ikke imponerende i sin højde, og stranden indbyder ikke til badning med alle de sten. Og det var da heller ikke så mange, vi mødte derude. Men vi er jo heller ikke turister, og stedet var perfekt til os! Det sidste stykke vej ud mod klinten giver i øvrigt mindelser om 'gamle dage', når man skulle en 'søndagstur ud på landet'. Grusvejen snor sig gennem bakker med marker og enge med køer, forbi gårde, der ikke ligner fabrikker, og fjorden kommer smukt til syne det sidste stræk – dejlig optakt til en perfekt dag.

Sven var turleder, og han var yderst velforberedt. Han havde medbragt en mængde sten, udvalgt ud fra sandsynligheden for, at vi ville støde på dem netop på denne strand. Dem fik vi gennemgået med oplysning om navne og mineralindhold. Den anden del af forberedelsen bestod i Sven og Karen Maries medbragte bjesk, som blev serveret i fine glas med 'Skål!' og gode ønsker for dagen.

Det var lidt småt med fossiler og fossilførende blokke, en lille samling søpindsvin, Orthoceratitkalk uden orthoceratitter, temmelig mange Scolithos sandsten – og så en hornfels med tydelige gravegange (Tommys fund); dét er vist en sjældenhed. Men

spændende ledeblokke blev der fundet rigtig mange af – og de blev diskuteret ivrigt. På et tidspunkt samledes vi og gennemgik fundene – en rigtig god idé, fordi man beriger hinanden med viden. Nogle af de interessante fund skulle med hjem, andre efterlades, da rygsækkens vægt var ved at blive truende. Men et par interessante flintkonglomerater skulle med, uanset vægten! Da Henrik skulle have sit eksemplar (mon ikke der var 30 kg i den) hen til bilen, udviste Marit eksemplarisk samarbejdsvilje ved det sidste stykke slæbning. I øvrigt bød turen på flotte vindslebne sten.

Tak til Sven for en super dag fra en fossilsamler med en rygsæk lettere end gennemsnittets, men tanket godt op med dejlige oplevelser og forøget stenviden.

Susanne

Tur til Mors

Lørdag den 12. september gik turen til Mors, hvor molerskrænterne lidt øst for Vilsund-broen skulle studeres.

20 mænd/kvinder mødte op ved Sundby Kirke, hvor Tage bød velkommen og fortalte lidt om geologien i området og fremviste flotte fund, så øjnene kunne blive indstillet. Herefter kørte vi i samlet flok efter Tage ned til stranden, hvor der blev skiftet til støvler og rygsæk. Mange cementsten fik hilsner fra 'Mors' hammer og diverse andre hamre, og fine 'kræ' kom frem efter 50-55 millioner års indkapsling, bl.a. små fisk, et enkelt stykke valnøddetræ, en vinge af en løvgræshoppe. Stenkerner fra søpindsvin undgik heller ikke rygsækkene.

Kl. 13.00 blev det madpakkernes tur til at få vores opmærksomhed. Herefter gik det op til Moler museet (Svalegårdsklinten blev gemt til en anden god gang), hvor Henrik Madsen havde et velbesat arrangement – pladsen var fyldt op. En særudstilling om forstenet træ blev studeret grundigt af nogle, mens andre skyndte sig videre for at se Luffe, som det fantastisk flotte fossil af en skildpadde, som Henrik Madsen fandt sidste forår, er blevet døbt.

Efter museet guidede Henrik os op til det for tiden bedste sted at lede i Ejerslev Molergrav. Graven forandrer sig hele tiden på grund af udvindingen. Hamrene blev fundet frem igen, hvilket gav flere flotte fund, bl.a.: stankelben, cikader, træ og fisk.

Der blev brudt op ved 17.30-tiden for at nå færgen over Feggesund. Tak til især Tage og deltagerne for en god tur med fint vejr til Mors, som altid er et besøg værd

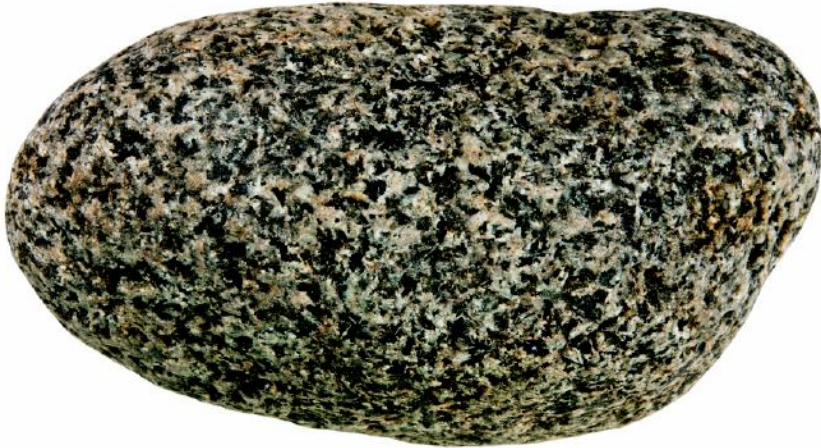

Erik

Åsby-diabas.

Åsbydiabas er en intrusiv bjergart, altså en magma, der aldrig nåede op til jordoverfladen, men størknede i gange mellem andre bjergarter. Hovedforekomsten er en ca. 80 km lang "slingrende" gang, der i Dalarna strækker sig fra området omkring Venjan i syd til Mossiberg i nord. Gangens bredde varierer fra få hundrede meter til ca. 4 km.

De væsentligste mineraler i diabasen er hvidlige lister af plagioklas med en mørk mellemmasse af augit og olivin samt mindre korn af ilmenit, magnetit og pyrit.

Strukturen er ofitisk. De lyse plagioklaslister griber ind i augitkornene, så den forvitrede overflade ligner mønstret i et slangeskind (det græske ord ophis = slange). I de centrale dele af gangen er bjergarten grovkornet og fremtræder som typisk Åsbydiabas. I gangens yderkanter er bjergarten finkornet og kan let forveksles med en del andre diabastyper.

Det er ikke kun i Dalarna, man finder Åsbydiabas in situ. I Härjedalen, Jämtland, Ångermanland, Sydvestfinland og Norge findes lignende bjergarter i mindre områder. Følgelig er bjergartens værdi som ledeblok begrænset. Reelt kan den kun anvendes som sådan, når den findes sammen med talrige følgebjergarter, hvis hjemsted kan fastslås, eksempelvis typiske dala-blokke som Bredvadporfyr, Venjanporfyr og Grönklittporfyr.

Åsbydiabas kan forveksles med den norske nefelinsyenit, foyait, fra området nord for Larvik. Imidlertid indeholder den ikke nefelin og mangler desuden foyaitens typiske ensretning af feldspatkornene.

Forskellige typer af Åsbydiabas kan ses på Stenklubbens billedside: www.picasaweb.google.com/stenklub

Galerites sp.

Galerites tilhører på trods af sit regelmæssige udseende de irregulære søpindsvin. De findes både i aflejringer fra Kridttiden og det nederste Paleocæn (Danien). Der findes adskillige arter af Galerites i de danske aflejringer. Det er et af de søpindsvin, man rimelig ofte finder i grusgrave og på stranden. Her er det som regel de meget smukke flintkerner, man ser.

Man kan ind imellem være heldig at finde muterede eksemplarer, der i modsætning til de normalt 5-strålede har 4 eller 6 stråler. Der er endda set eksemplarer med 7 stråler. I kridtgrave og ved kystklinter finder man dem som regel med den oprindelige kalkskal bevaret.

Galerites kan man finde i det meste af landet, idet isen fra de forskellige istider har transporteret dem vidt omkring. Galerites har levet på havbunden, hvor de har gnasket sig igennem kridtslammet. Munden sidder midt under dyret, og gattet i yderkanten af bunden, i modsætning til de regulære søpindsvin, som dog også har munden siddende midt under bunden, men gattet sidder her i toppen.

Flintkerner af søpindsvinet Galerites. De indsatte billeder er til venstre: et eksemplar med kalkskallen bevaret, og til højre: et muteret eksemplar med 6 stråler.

Ny lokalitet for fossil-interesserede

Skov- og Naturstyrelsen har i januar 2009 købt den nedlagte Poulstrup Kalkgrav i samarbejde med Aalborg Kommune. Planen er, at arealet skal indgå i kommunens drikkevandsmagasiner.

Området står i øjeblikket bart og umiddelbart tilgængeligt, hvis man har interesse for fossiler fra Kridttiden. Kalkværkets produktionsbygninger er næsten fjernet – der ligger stadig et par bunker skrot, men Skov- og Naturstyrelsens skilt er sat op ved vejen med en erklæring om, at man befinder sig på offentligt område. Der er anlagt en vigeplads ved vejen, og her kan man skifte til sine gummistøvler og begive sig ud på jagt.

Der er endnu ingen skæmmende botanik i det største område vest for vejen, og man må håbe, at ikke alt bliver tilplantet i genopretningens navn. – Der måtte gerne blive nogle blotlagte skrænter og områder tilbage for de geologisk interesserede.

Kør derud og rekognoscer området – held og lykke!

I kan også være heldige at få eksemplarer af Stor Hornugle at se – den er vist temmelig sjælden. Et uglepar havde indtil nedrivningen holdt til i produktionshallerne, men nu er der designet og opsat 3 redekasser i kalkgraven. Så hold øje, men respekter deres privatliv!

Susanne

Position: 56.9811 N 9.9185 Ø

Vendsyssel Stenklubs bestyrelse

Formand	Tommy Hatting Sørensen Tlf: 98 39 20 84 E-mail: tommy.h.sorensen@mail.dk	Gerdavej 1, 9520 Skørping
Næstformand	Erik Arentsen Tlf: 24 40 91 27	Vangs allé 6, 1 th 9000 Aalborg
Kasserer	Poul Erik Friis Tlf: 98 96 34 31 E-mail: pef@nordfiber.dk	Ugiltvej 758 9800 Hjørring
Sekretær	Susanne Schmidt Tlf: 98 18 53 66 E-mail: sschm@daks.dk	Revlingebakken 40 9000 Aalborg
Redaktør/ Webmaster	Sven Madsen Tlf: 98 39 30 66 E-mail: sm@dadlnet.dk	Stentofte 62 9520 Skørping
Bestyrelsesmedlem	Allan Andersen Tlf: 51 22 07 05 E-mail: aljo@privat.dk	Åkandevej 23 9800 Hjørring
Bestyrelsesmedlem	Henrik Arildskov Tlf: 96 78 11 87 E-mail: rejseholdet@privat.dk	Ilbjergervej 25 9800 Hjørring
Bestyrelsesmedlem	Tage Burholt Tlf: 96 78 40 41 E-mail: tabur@aal.mim.dk	Tårsvej 338 9870 Sindal

Vendsyssel Stenklubs hjemmesider:

www.sitecenter.dk/vendsysselstenklub (indtil 1. oktober)

www.stendyngen.nordjyskeklubber.dk

picasaweb.google.com/Stenklub

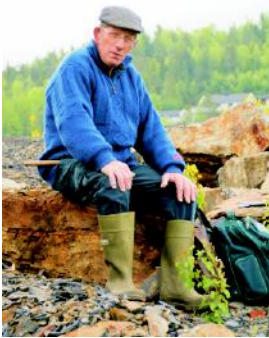
2009-kontingent i Vendsyssel Stenklub

Enkeltperson.....	180 kr.	Par.....	270 kr.
Pensionist.....	120 kr.	Pensionistpar.....	180 kr.
Studerende.....	120 kr.	Unge under 18 år.....	120 kr.

Medlemsliste kan rekvireres hos foreningens kasserer.

Andre stenklubbers medlemsblade bedes sendt til redaktøren af Stendyngen.

Billedsiden

Fra Osloturen

